

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku

Vítáme vás u dalšího dílu naší série Byznys a paragrafy, kterou pro vás připravuje advokátní kancelář LAWYA. V minulém díle jsme pojednali obecně o osobě jednatele a jeho oprávnění. V tomto díle se zaměříme na správnou formulaci a zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku.

Způsob jednání za obchodní společnost a jeho význam v obchodním rejstříku

Způsob jednání za obchodní společnost, někdy označovaný též jako jednatelské oprávnění nebo způsob zastupování, vymezuje, jak statutární orgán společnosti vystupuje navenek. Jinými slovy určuje, kdo konkrétně může společnost zavazovat a jakým způsobem tak činí.

Výchozí pravidlo stanoví občanský zákoník. Není-li určeno jinak, může každý člen statutárního orgánu zastupovat právnickou osobu samostatně (§ 164 odst. 2 o. z.). Zakladatelé nebo společníci však mohou v zakladatelském právním jednání upravit odlišný model, typicky požadovat společné jednání více členů statutárního orgánu nebo stanovit zvláštní pravidla pro určité situace.

Zápis způsobu jednání v obchodním rejstříku nemá pouze evidenční význam. Jde o údaj, který je rozhodný i ve vztahu k třetím osobám. Právě proto je třeba jeho formulaci i průběžné aktualizaci věnovat mimořádnou pozornost. Správně nastavený a udržovaný zápis chrání společnost, zvyšuje právní jistotu v obchodním styku a dává obchodním partnerům jasnou odpověď na otázku, kdo je oprávněn za společnost jednat.

Materiální publicita obchodního rejstříku

Obchodní rejstřík je vystavěn na principu materiální publicity. Třetí osoby mohou důvěřovat zapsaným údajům a právní řád jejich dobrou víru v zásadě chrání. V praxi to znamená především dvojí.

Prvním důsledkem je pozitivní účinek materiální publicity. Co je v obchodním rejstříku zapsáno, působí vůči každému od okamžiku zápisu. Je-li určitá osoba v rejstříku uvedena jako člen statutárního orgánu nebo je-li určitý způsob jednání zapsán jako účinný, společnost je takovým jednáním zásadně vázána, i kdyby se skutečný stav již změnil. Typickým příkladem je situace, kdy funkce jednatele fakticky zanikla, avšak výmaz z obchodního rejstříku dosud neproběhl. Pokud třetí osoba jedná v dobré víře se stále zapsaným jednatelem, společnost se zpravidla nemůže bránit tvrzením, že dotyčný již funkci nevykonával.

Druhým důsledkem je negativní účinek materiální publicity. Co v obchodním rejstříku zapsáno není, tím se třetí osoby zásadně nemusí řídit. Interní omezení působnosti statutárního orgánu, která nejsou součástí zapsaného způsobu jednání, nemají vůči třetím osobám právní účinky. Pokud si

například společnost interně nastaví, že k určitému právnímu jednání je třeba souhlas valné hromady nebo interní předchozí aprobační jiného orgánu, nejde o omezení, kterého by se mohla vůči třetí osobě dovolávat, není-li současně promítnuto do zákonem přípustně formulovaného způsobu jednání zapsaného v obchodním rejstříku. Pro třetí osoby je rozhodující to, co z rejstříku zjistí.

To však neznamená, že ochrana dobré víry působí bezvýjimečně. Nelze se jí dovolávat tam, kde je rejstříkový zápis zjevně v rozporu se zákonem. Pokud by byl například zapsán způsob jednání, který je podle kogentní právní úpravy nepřipustný, nelze bez dalšího vycházet z toho, že samotný zápis takovou vadnou úpravu zhojí. Jde nicméně o výjimku pro krajní případy. Obecně platí, že údaje zapsané v obchodním rejstříku požívají presumpce správnosti.

Důsledky nesouladu mezi zápisem a skutečným stavem

Praktický význam správného zápisu se nejlépe ukáže ve chvíli, kdy se zápis a realita rozejdou. Rizika přitom obvykle nese především samotná společnost.

Je-li zápis v obchodním rejstříku více restriktivní než faktické jednání společnosti, společnost může narazit na problém přičitatelnosti právního jednání. Jestliže je například v rejstříku zapsáno, že za společnost jedná dva jednatele společně, avšak smlouvu podepíše pouze jeden z nich, nejde zásadně o jednání, které by bylo možné společnosti přičíst. Třetí osoba se v takovém případě nemůže dovolávat dobré víry, protože z obchodního rejstříku bylo zjevné, že k platnému jednání byl zapotřebí i podpis druhé oprávněné osoby.[\[1\]](#)

Naopak je-li zápis v obchodním rejstříku širší než skutečný stav, působí ve prospěch třetích osob zásada materiální publicity. Jestliže v rejstříku zůstane zapsán jednatel, jehož funkce již zanikla, nebo zůstane zachován dřívější způsob jednání, společnost se zpravidla nemůže vůči třetí osobě v dobré víře dovolávat toho, že skutečný stav byl jiný. Právě proto je prodlení s návrhem na změnu zápisu v obchodním rejstříku příčinou častých sporů.

Pro podnikatelskou praxi z toho plyne jednoduchý závěr: jakýkoli nesoulad mezi zapsaným a skutečným stavem představuje právní i obchodní riziko, a proto je třeba jej bezodkladně odstranit.

Jak lze způsob jednání upravit

Právní úprava poskytuje obchodním korporacím poměrně široký prostor k tomu, aby si způsob jednání nastavily podle vlastních potřeb. V praxi se nejčastěji objevuje několik základních modelů.

Nejjednodušší je samostatné jednání každého člena statutárního orgánu. Typická formulace zní: „Každý jednatel zastupuje společnost samostatně.“ U společnosti s ručením omezeným jde o standardní a zároveň dispozičně nastavené řešení.

Druhou běžnou variantou je kolektivní jednání, tedy požadavek společného jednání více členů orgánu. V obchodním rejstříku se takové pravidlo obvykle zapisuje například slovy: „Za společnost jednájí vždy dva jednatele společně“ nebo „Za společnost jednájí vždy dva členové představenstva společně.“ Takový model posiluje kontrolní mechanismy uvnitř společnosti, ale současně snižuje operativnost.

Poměrně častá je i kombinovaná úprava podle funkce. Například předseda představenstva může jednat samostatně, zatímco ostatní členové jednájí vždy alespoň dva společně. Tato varianta bývá praktická v akciových společnostech, které chtějí zachovat rychlost běžného provozu a současně zajistit vyšší míru vnitřní kontroly.

Další možností je zvýhodnění konkrétní osoby, například jednoho výslovně určeného jednatele. Formulace typu „*jednatel Jan Novák je oprávněn jednat za společnost samostatně, ostatní jednatele jednají vždy dva společně*“ je sice možná, ale z praktického hlediska problematická. Každá personální změna totiž následně vyžaduje nejen změnu zápisu v obchodním rejstříku, ale obvykle i zásah do společenské smlouvy.

Zvláštní pozornost si zaslouží modely, které rozlišují způsob jednání podle hodnoty právního jednání. Například: „*Každý jednatel jedná samostatně do částky 50 000 Kč; přesahuje-li hodnota právního jednání tuto částku, jednají dva jednatele společně.*“ Takové řešení může být pro podnikatelskou praxi užitečné, avšak pouze tehdy, je-li formulováno dostatečně určitě. Musí být zřejmé, jak se hodnota právního jednání zjišťuje a kdy se limit považuje za překročený. Neurčitá nebo prakticky neuchopitelná formulace může vést k závěru, že ujednání je zdánlivé nebo nezpůsobilé zápisu.

Vedle těchto modelů se v praxi objevují i sofistikovanější úpravy, například podle druhu právního jednání nebo podle konkrétních situací uvnitř společnosti. Vždy však platí, že zvolená pravidla musí být určitá, prakticky použitelná a slučitelná se zákonem.

Požadavek určitosti a praktické proveditelnosti

Sebelepší konstrukce způsobu jednání je k ničemu, pokud není srozumitelná a aplikovatelná v běžném provozu. Rejstříkový soud nebude akceptovat takové vymezení, které je neurčité, vnitřně rozporné nebo fakticky nevykonatelné. Totéž platí pro příliš komplikované modely, u nichž není zřejmé, kdy a jak se uplatňuje konkrétní varianta jednání.

Zvýšenou pozornost vyžadují situace, kdy počet členů statutárního orgánu klesne pod hranici potřebnou pro společné jednání. Pokud společenská smlouva nebo stanovy nic nepředvídají, může být společnost v krajním případě paralyzována. Racionálním řešením proto bývá doplnit mechanismus pro přechodné období, například pravidlo, že klesne-li počet jednatelů pod stanovený počet, je do jmenování nového jednatele oprávněn jednat samostatně zbývající jednatel. Takové řešení musí být ovšem formulováno jednoznačně ve společenské smlouvě.

Nepřípustné formy způsobu jednání

Ačkoli je smluvní volnost v této oblasti poměrně široká, není neomezená. Zákon i judikatura stanoví určité hranice, které překročit nelze.

Za nepřípustné je tradičně považováno takové nastavení způsobu jednání, které kombinuje člena statutárního orgánu s osobou, jež členem tohoto orgánu není. Typickým příkladem je formulace, podle níž má jednatel jednat společně s prokuristou. Taková úprava byla judikaturou odmítnuta.^[2] Způsob jednání zapsaný v obchodním rejstříku se má týkat členů statutárního orgánu, nikoli jiných zástupců společnosti. Prokurista nebo zmocněnec mohou jednat na základě svého vlastního oprávnění, nikoli jako součást rejstříkově vymezeného způsobu jednání statutárního orgánu.

Nepřípustné je také obcházení pravidel společného jednání prostřednictvím generálních plných mocí. Vyžaduje-li zakladatelské právní jednání společné jednání dvou členů statutárního orgánu, nelze tento požadavek obejít tím, že tito členové udělí generální plnou moc pouze jednomu z nich, aby jednal samostatně. Takový postup by popíral smysl pravidla „čtyř očí“.

Praktická doporučení na závěr

Způsob jednání by měl být nastaven s ohledem na velikost společnosti, počet členů statutárního

orgánu, charakter podnikání i míru požadované vnitřní kontroly. U menších společností bývá vhodné zachovat jednoduchost a flexibilitu. U větších korporací nebo tam, kde je třeba posílit kontrolní prvky, může dávat smysl společné jednání nebo kombinované modely.

Současně platí, že obchodní rejstřík by neměl být zatěžován údaji, které do něj věcně nepatří. Zapisuje se způsob jednání navenek, nikoli vnitřní schvalovací procedury. Ustanovení typu „k uzavření smlouvy nad určitou částku je třeba předchozí souhlas valné hromady“ má primárně interní význam a samo o sobě není způsobilé založit omezení účinné vůči třetím osobám.

Zcela zásadní je bezodkladná aktualizace zapsaných údajů. Jakmile dojde ke změně ve složení statutárního orgánu nebo ke změně způsobu jednání, měla by společnost bez prodlení zajistit odpovídající zápis do obchodního rejstříku. Každé prodlení otevírá prostor pro právní nejistotu a potenciální spory.

Neméně důležité je důsledné dodržování pravidel v každodenní praxi. Nestačí mít správně nastavený zápis; je třeba podle něj také skutečně jednat. Společnost by proto měla dbát na to, aby smlouvy a další právní jednání podepisoval vždy správný počet oprávněných osob a aby z jednání bylo zřejmé, že vystupují jménem společnosti.

Sledujte další díly seriálu Byznys a paragrafy, a pokud chcete mít přehled o aktuálních právních změnách a praktických doporučeních, přihlaste se k odběru našeho měsíčního newsletteru, který vám přináší nejnovější právní novinky a užitečné tipy.

Přihlásit se k odběru newsletteru můžete >>> [zde](#).

Děkujeme, že jste s námi, a těšíme se na společnou cestu světem práva a podnikání.

Mgr. Jakub Hanák,
advokát

Mgr. Tomáš Veverka,
advokát

LAWYA

[LAWYA, advokátní kancelář s.r.o.](#)

Sídlo:

Tučapy 240
683 01, Tučapy

Kontaktní adresa:
Králova 298/4
616 00, Brno

tel.: +420 543 216 310
e-mail: info@lawya.cz

[1] Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 265/2007.

[2] Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 14 Cmo 184/2014

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)